

**Общински план за подобряване качеството на живот
на хората
с ментални увреждания в община Елена
за периода 2006-2009 г.**

1. Увод: Общинският план за подобряване качеството на живот на хората с ментални увреждания, представлява основна отправна точка за насочване на усилията на общинското ръководство и всички заинтересовани страни в общината, за постигане целите на това развитие и по този начин цели да превърне планирането в основен действащ инструмент за развитието на социални и здравни услуги на територията на общината.

Качеството на живот на хората с ментални увреждания трябва да бъде съпоставимо с това на останалите хора от общността. За тази цел е необходимо да бъдат задоволени техните основни социални потребности. Организацията на психосоциалната рехабилитация се извършва чрез участието на всички доставчици на социални и здравни услуги и доброто взаимодействие между тях.

Общинският план за подобряване качеството на живот на хората с ментални увреждания е необходим, за да подреди картината на психосоциалните и здравни услуги в тази сфера, да задоволи възникналите потребности на хората с ментални увреждания, да подпомогне процеса на деинституционализация и предоставянето на услуги в общността.

2. Документи, с които е съгласуван планът:

- Меморандум за социално включване между Република България и Европейската комисия, 2005г.;
- Съвместен меморандум за социално включване на България към ЕС, 2005г.;
- Всеобща декларация за правата на човека;
- Европейска конвенция за правата на човека;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Саламанска декларация за принципите, политиката и практическата дейност в сферата на образованието на лицата със специални потребности;
- Закон за закрила на детето;
- Закон за интеграция на хората с увреждания и Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания;
- Националната стратегия за равни възможности за хората с увреждания и Плана за действие за равни възможности за хората с увреждания;
- Плана за намаляване броя на децата, настанени в специализирани институции в Република България за периода 2003-2005 г.;
- Политиката на Република България за психичното здраве (2004-2012 г.) и Националния план за действие за изпълнение на Политиката на Република България за психичното здраве (2004-2012 г.);
- Националния план за интегриране на деца със специални образователни потребности и/или хронични заболявания в образователната система и Наредба № 6 за образованието на деца със специални образователни потребности и/или хронични заболявания;
- Правилник за прилагане на Закона за народната просвета;

- Ръководство за работата на директора и учителя през учебната 2004/2005 година;
- Право на образование на деца със специални образователни нужди в България - изследване на Български Хелзинкски комитет;
- Проект „Подобряване на качеството на живот на хората с ментални увреждания”, BG 2003/004-937.01.04;
- Общинска стратегия за закрила на детето 2004-2006г. в община Елена.

3. Анализ на сегашната ситуация в общината в областта на предоставянето на социални услуги за хората с ментални увреждания:

Община Елена е с население около 11 200 души. На нейната територия има 123 села и един град. Град Елена е с дългогодишни традиции в областта на образованието и се отличава със задружна местна общност. На територията на общината няма специализирана служба за предоставяне на информация за предлаганите алтернативни услуги, както и за подпомагане на достъпа до тези услуги за хора с ментални увреждания. Тази функция се изпълнява от Дирекция „Социално подпомагане“ и не е диференцирана съобразно специфичните проблеми на хората, които я ползват. На сегашния етап от развитието на сектора това не представлява особен проблем поради липсата на развита мрежа и малкия размер на общината. На територията на община Елена не действат групи за самопомощ и организации на доброволци. Отчита се инициатива сред обществеността в това отношение, която представлява възможност за общинското ръководство в сътрудничество с работещите в общината неправителствени организации, да развие сектора, предлагащ алтернативни услуги. На територията на общината няма служби или организации осигуряващи заетост на хора с ментални увреждания, не се предлагат никакви услуги в това отношение. Структурирани занимания и обучение в социални умения се предлагат само за децата живеещи в дома в Илаков рът. За живеещите в общността хора с увреждания такива услуги няма. Подобно е положението и по отношение на предоставяните в общността алтернативни услуги. Не съществуват структури, които се занимават с тази дейност. Единствено изключение е „Домашен социален патронаж“ и НП „Асистенти на хора с увреждания” – дейност „Социален асистент”, и Дейност „Личен асистент” които обаче не предлагат специализирани услуги. В общината няма работеща психиатрична практика и тази специализирана помощ се осъществява от приходящ от Велико Търново психиатър. Единствената услуга свързана с трайно настаняване за обгрижване на хора с ментални увреждания на територията на община Елена е Дома да деца и младежи с умствена изостаналост в с. Илаков рът. В общината не се предлагат форми на интегрирано обучение. Няма организации заети с тази дейност, както и подготвени кадри.

Като положителни страни на общината могат да се посочат относително запазен общински сграден фонд, който представлява добра основа за разкриването на защитени жилища, а също така и предприемчивостта на местните хора и относително толерантното им отношение към хората с ментални увреждания.

С цел постигане на по-голяма яснота и прегледност сме разделили различните видове услуги, които се предлагат по принцип на хората с ментални увреждания на 6 големи групи (виж таблицата):

Община:	Елена	
Рубрика	Доставчик	Забележка
1. Услуги свързани с осигуряване на достъп и предоставяне на информация.		
1.1. Осигуряване на достъпност.	ДСП – Елена	
1.2. Предоставяне на информация.	ДСП – Елена	
2. Групи за самопомощ и услуги предоставяни от доброволци.		
2.1. Без специален персонал.	Няма специализирани служби	
2.2. Със специален персонал.	Няма специализирани служби	
3. Услуги свързани с ежедневието и структурирани занимания.		
3.1. Осигуряване на заетост (работа).	Няма специализирани служби	
3.2. Осигуряване на услуги свързани със заетостта.	Няма специализирани служби	
3.3. Услуги осигуряващи структурирани занимания.	ДДМУИ-Илаков рът	само за домакущите
3.4. Услуги осигуряващи неструктурирани занимания.	ДДМУИ-Илаков рът	само за домакущите
4. Обслужване предоставяно в общността на хора с ментални увреждания.		
4.1. При спешни състояния.		
4.1.1. Мобилни екипи.	Няма специализирани служби	
4.1.2. Стационарни екипи.	Няма специализирани служби	
4.2. Продължително обслужване.		
4.2.1. Мобилни екипи.	Домашен социален патронаж	Общо обгрижване
4.2.2. Стационарни екипи.	Няма специализирани служби	
5. Услуги свързани с трайно настаняване.		
5.1. Психиатрични стационари.		
5.1.1. За възрастни.	Няма специализирани служби	
5.1.2. За деца.	Няма специализирани служби	
5.2. Домове за трайно настаняване.		
5.2.1. За възрастни.	Няма специализирани служби	
5.2.2. За деца.	ДДМУИ-Илаков рът	55 места
6. Услуги свързани с образованието.		
6.1. Специализирани училища.	Няма специализирани служби	
6.2. Интегрирано образование.	Няма специализирани служби	
6.3. Специални педагози.	Няма	

SWOT анализ.

<p><u>Силни страни</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. Политическа воля и съществуващи стратегии свързани с предоставянето на здравни и социални услуги за хора с увреждания на национално и общинско ниво.2. Бързо развиващ се неправителствен сектор в общината.3. Успешно осъществени модели на междусекторно сътрудничество в социалната сфера.4. Добра комуникация между общинска администрация и доставчиците на социални услуги.5. Чувствителност на общността към проблемите на хора с ментални увреждания.	<p><u>Слаби страни</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. Няма добре развити алтернативни услуги за хора с ментални увреждания.2. Недостатъчно използване на национални и европейски програми и фондове.3. Липса на достатъчен брой специалисти в психосоциалната сфера.4. Недостатъчно навлизане на съвременните европейски модели и добри практики в областта на психосоциалната рехабилитация.5. Неизвестен брой деца с увреждания, отглеждани в семейна среда, не са регистрирани в АСП и ОЗД.
<p><u>Възможности</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. Непрекъснато увеличаване на капацитета на неправителствените организации, общински структури и местната общност за предоставяне на качествени услуги на хората с увреждания.2. Развитие на технологиите за предоставяне на алтернативни услуги в общността.	<p><u>Рискове</u></p> <ol style="list-style-type: none">1. Възприемане на предоставяните в общността социални услуги като нещо модерно и временно.2. Неразвити социални и алтернативни услуги.

4. Основна част на плана:

Приоритет: Подобряване на качеството на живота на хората с ментални увреждания в община ЕЛЕНА

Представяне на основните цели и дейности:

Цел:	Подобряване на грижите в специализираните заведения за деца и възрастни с умствени и психични увреждания
Дейност:	Обучение на персонала в специализираните институции и социални структури в новите методи на работа при работа с хора с психични заболявания и ментални увреждания
Описание:	- обучение на персонала в училище; - обучение на персонал в дневен център за деца с умствени увреждания; - обучение на персонал в дома в Илаков рът; - обучение на педагози за ресурсни учители; - обучение в изработване на планове за деца със специфични образователни потребности; - обучение на СА, които да се грижат за хора с психични заболявания; - обучение на социални работници за работа с хора с психични заболявания; - консултантска помощ за проекти за защитени жилища; - обучение на мултидисциплинарен екип
Отговорник:	НПО; БАЛИЗ; Директор на СОУ „Иван Момчилов”, Директор ДДМУИ, Директор Д”СП”
Срок:	До края на 2006 година
Финансиране:	Проект „Подобряване качеството на живот на хора с ментални увреждания“
Дейност:	Изработване на индивидуални програми за придобиване на професионални умения на деца от дома в Илаков рът
Описание:	Програмата ще бъде между институционална. В нея ще се включат -бюро по труда, местни кооперативи и бизнес структури.Училището ще подпомогне с методология и обучителни курсове. Целта е децата от дома да излязат с подготвени трудови умения и квалификация на пазара на труда.
Отговорник:	НПО, Директор ДДМУИ
Срок:	До края на 2006 година
Финансиране:	Проект „Подобряване качеството на живот на хора с ментални увреждания“
Цел:	Идентифициране на деца със СОП
Дейност:	Извършване на оценка на уменията и изработване на индивидуални планове за грижа /ИПГ/
Описание:	Въз основа на методиката, разработена от експерти на БАЛИЗ, ще бъдат изработени индивидуални оценки и планове за грижи на децата с цел идентифициране на деца със СОП. В този етап на разработване на ИПГ и идентифициране на деца със СОП екипът ще работи в партньорство с РИО на МОН
Отговорник:	БАЛИЗ, НПО, местни партньори
Срок:	До края на 2006 година
Финансиране	Проект „Подобряване качеството на живот на хора с ментални увреждания“

Цел:	Изграждане и развитите на мрежа за обслужване на хората с умствени и психични увреждания в общността
Дейност:	Създаване на консултативен център/кабинет за деца със специални образователни потребности
Описание:	В него специалистите ще подкрепят всяко дете да развие потенциала си. Ще бъдат обучавани в самостоятелен и смислен живот. За много от тях компетентната намеса на специалисти ще доведе до интегриране в масовото училище в града. Децата ще имат шанс да изградят контакти със свои връстници и да имат общи инициативи
Отговорник:	Кмет на община Елена; НПО; Директор Д"СП"
Срок:	2007-2008 година
Финансиране:	„Социален фонд“ към МТСП, община Елена, НПО

Цел:	Създаване на възможности за постепенно интегриране в общността на лицата пребиваващи в специализираните институции за хора с умствени и психични увреждания.
Дейност:	Създаване на защитено жилище за хора с психични заболявания.
Описание:	Защитеното жилище ще бъде базирано на принципа "Живот в малка група". Чрез създаването на среда, близка до семейната и създаване на условия за подпомагане и взаимопомощ на лицата с психични заболявания се цели, оползотворяването на личностния им потенциал, изграждането на трайни социални умения и трудови навици, създават се предпоставки да водят пълноценен и независим живот като част от обществото. Продължителността и престоя в жилището е съобразена с индивидуалните възможности и нужди на потребителите на социалната услуга.
Отговорник:	Кмет на община Елена; НПО; Директор Д"СП"
Срок:	2009
Финансиране:	Държавен бюджет, „Социален фонд“ към МТСП

Дейност:	Създаване на дневен център за деца с умствени увреждания
Описание:	Дневният център ще предоставя структурирани занимания за децата, с помощта на специалисти ще се подпомага процеса им за включване в училищна среда, ще се повишават уменията им за самостоятелно справяне,
Отговорник:	Кмет на община Елена; НПО - БАЛИЗ; Директор Д"СП"
Срок:	2006
Финансиране:	Проект "Подобряване качеството на живот на хората с ментални увреждания"

Цел:	Осигуряване на ефективен достъп на деца със специални образователни потребности в СОУ „Иван Момчилов“
Дейност:	Изграждане на достъпна архитектурна среда
Описание:	Ремонтните работи ще включват изграждане на рампа, преустройство на санитарни възли за достъп на инвалидни колички, преустройство на класна стая за структуриране на кабинет за индивидуална работа,
Отговорник:	БАЛИЗ, Директора на СОУ "Ив. Момчилов"
Срок:	До края на 2006 година
Финансиране:	Проект "Подобряване качеството на живот на хора с ментални увреждания"

Цел:	Развитие и усъвършенстване на образователните услуги в СОУ „Иван Момчилов”
Дейност:	Интегрирано обучение
Описание:	Водещ принцип ще бъде интересът на детето, неговите реални възможности и потребности. Важно е да се преценят адекватно възможностите на децата за усвояване на определени учебни дисциплини, като не се максимализират очакванията към тях, а се подкрепи шанса на детето да бъде заедно с други деца и да усвоява знания, съответстващи на възможностите му, гарантиращи успешното обучение, които ще му бъдат полезни в ежедневието.
Отговорник:	БАЛИЗ, Директора на СОУ “Ив. Момчилов”
Срок:	До края на 2006 година
Финансиране:	Проект „Подобряване качеството на живот на хората с ментални увреждания”

Цел:	Подобряване на нагласите на общността към лицата с ментални увреждания
Дейност:	Реализиране на кампания за повишаване на чувствителността на населението към хората с психични заболявания и умствени увреждания
Описание:	На територията на община Елена ще бъде проведена масивна обществена кампания, включваща издаване и разпространение на брошури, видеоматериали, провеждане на обществени дискусии, публикации в местния, регионалния и централния печат. Телевизионно и радио - отразяване на проблематиката на хората с ментални увреждания и преодоляване проблемите на средата във връзка с приемането им.
Отговорник:	НПО, Кмет на община Елена, Директор Д “СП”
Срок:	До края на 2006 година
Финансиране:	НПО, спечелили грант по компонент 6 по проект “Подобряване качеството на живот на хората с ментални увреждания”

5. Мониторинг и оценка:

Изпълнението на настоящия план ще се следи от специално назначена със заповед на Кмета комисия, в която ще влязат представители на всички институции, имащи отношение към проблематиката, както и на неправителствения сектор.

Комисията ще осъществява две функции: мониторинг и оценка.

Мониторингът е свързан с проследяването на текущото изпълнение на дейностите. На всеки три месеца комисията ще изготвя доклад, относно изпълнението на дейностите, заложи в плана. В края на всяка календарна година и в края на тригодишния период, комисията ще изготви оценка на резултатите, които са постигнати с оглед на поставените цели.

6. Индикатори за изпълнение.

7. Клауза за бъдещи промени и допълнения в плана.

Този план подлежи на бъдеща преоценка, съобразена с реалностите в Общината. На нейната основа в плана могат да се извършват промени и допълнения с цел постигане на набеязаните приоритети и цели.